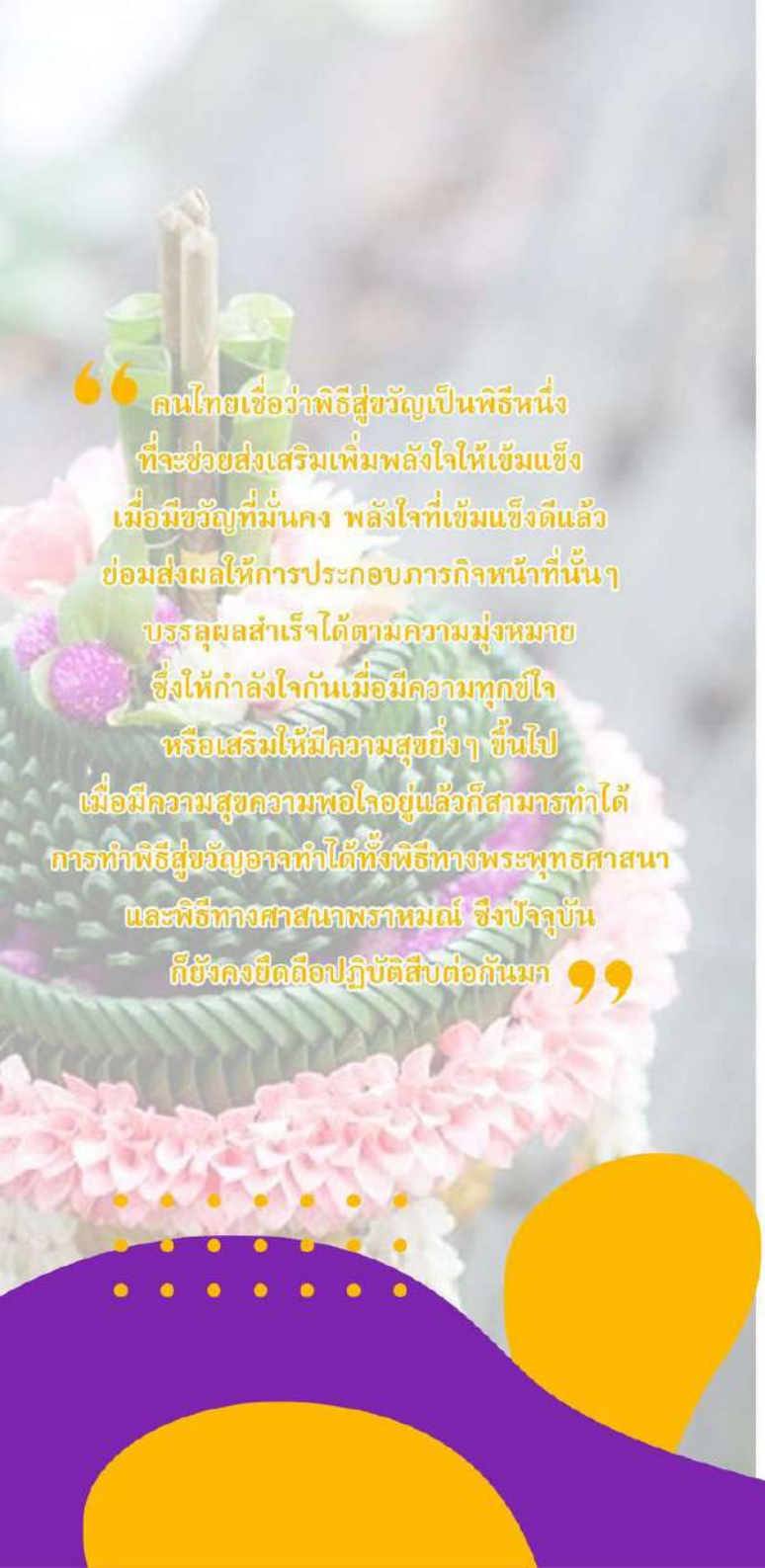

“คนไทยเชื่อว่าพิธีสู่ขวัญเป็นพิธีหนึ่ง
ที่จะช่วยส่งเสริมเพิ่มพลังใจให้เข้มแข็ง
เมื่อมีขวัญที่มั่นคง พลังใจที่เข้มแข็งดีแล้ว
ย่อมส่งผลให้การประกอบภารกิจหน้าที่นั้นๆ
บรรลุผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหมาย
ซึ่งให้กำลังใจกันเมื่อมีความทุกข์ใจ
หรือเสริมให้มีความสุขยิ่งๆ ขึ้นไป
เมื่อมีความสุขความพอใจอยู่แล้วก็สามารถทำได้
การทำพิธีสู่ขวัญอาจทำได้ทั้งพิธีทางพระพุทธศาสนา
และพิธีทางศาสนาพราหมณ์ ซึ่งปัจจุบัน
ก็ยังคงยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา”

องค์การบริหารส่วนตำบลชานุวรรณ

043-669424

91 หมู่ที่ 4 ตำบลชานุวรรณ
อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด 45140

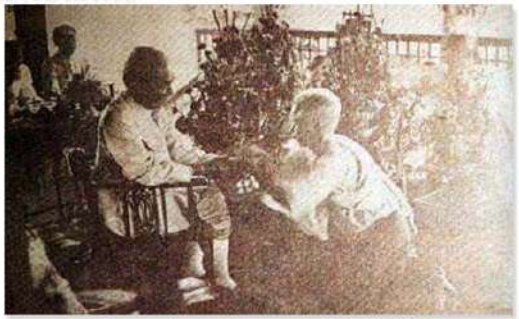
ประเพณี
“ บายศรีสู่ขวัญ ”

องค์การบริหารส่วนตำบลชานุวรรณ
อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเพณี

“ พิธีบายศรีสู่ขวัญ ”

บายศรี เป็นของสูง เป็นสิ่งที่มีค่าของคนไทย ตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบันนับตั้งแต่เกิดจะจัดพิธีสังเวยและทำขวัญในวาระต่างๆ ซึ่งจะต้อง มีบายศรีเป็นสิ่งสำคัญในพิธีนั้นๆ ซึ่งเป็นศาสนพิธีของพราหมณ์ คำว่า บาย ภาษาเขมร แปลว่า ข้าวสุก บาย ภาษาถิ่นอีสาน แปลว่า จับต้อง สัมผัส คำว่า ศรี เป็นคำมาจากภาษาสันสกฤตตรงกับ ภาษาบาลี ว่า สิริ แปลว่า มิ่งขวัญ คำว่า **“บายศรี” แปลว่า ข้าวขวัญ** หรือ สิ่งที่น่าสัมผัสกับความดีงาม (ความหมายของชาวอีสาน) บายศรี ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า ข้าวอันเป็น สิริ ,ขวัญข้าว หรือ ภาชนะใส่เครื่องสังเวย

ในโบราณมีการเรียกพิธีสู่ขวัญ ว่า บาศรี เหตุที่เรียกว่า บาศรี เนื่องมาจากเป็นพิธีสำหรับบุคคลชั้นเจ้านายผู้ใหญ่ทำกัน จึงมีคำว่า บา อยู่ด้วย “บา” ในภาษาโบราณอีสาน ใช้เป็นคำนำหน้าเรียกเจ้านาย เช่น บาท้าว บาบ่าว บาคราญ เป็นต้น ส่วนคำว่า ศรี หมายถึงผู้หญิงและสิ่งที่เป็นสิริมงคล บาศรี จึงหมายถึงการทำพิธีที่เป็นสิริมงคลแต่ปัจจุบันนี้ คำว่า บาศรี ไม่ค่อยนิยมเรียกกันแล้ว มักนิยมเรียกว่า บายศรี เป็นส่วนมาก

“กล่าวกันว่า พิธีบายศรีสู่ขวัญมาพร้อมกับพราหมณ์ทมิฬชานอินเดียที่อพยพมาสู่สุวรรณภูมิ หนังสือเก่าที่พบซึ่งออกในสมัยพระเจ้าอู่ทองกล่าวไว้ว่า บายเป็นภาษาเขมรแปลว่า ข้าว ข้าวอันเป็นสิริมงคล ข้าวขวัญ กล่าวคือข้าวที่หุงปรุงรสโอชาอย่างดีเหมาะสมที่จะเป็นเครื่องสังเวยให้เทวดาโปรด พิธีใดเป็นพิธีเทวดาโดยตรง หรือต้องการที่จะอัญเชิญเทวดามาเป็นประธานต้องหาของสังเวยที่ดีและมีสีสะดุดตา ชาวทมิฬจึงมีเคล็ดลับความเชื่อในข้าวที่ย้อมสีตามสีประจำองค์เทวดา รวมถึงใช้สีล่อเทวดาฝ่ายร้ายให้ไปรวมต่างหากไม่ให้มาทำอัปมงคลให้โทษแก่มณฑลพิธีและบุคคลซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยกับทมิฬได้มีความเป็นมาอย่างเดียวกันเนื่องจากได้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่างๆ แก่กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีบวงสรวงเทวดา มีขนมต้มขาว มะพร้าวอ่อน กล้วย ข้าวย้อมสี เช่นข้าวเหนียวดำ ข้าวเหนียวแดง ก็นำมาใช้ในพิธีไทยอย่างชัดเจน นอกจากนี้ภาชนะบายศรีตองเป็นกระทงที่สำหรับบรรจุอาหาร ภายหลังเอาพานซ้อนกันขึ้นไปแล้วเอาของตั้งบนปากพาน เมื่อมีการถ่ายทอดมาที่ประเทศไทย ซึ่งมีศิลปศาสตร์ที่เจริญขึ้นกระทงใบตองก็ถูกประดิดประดอยให้สวยงามเป็นกระทงเจิม ซึ่งประดับประดาตกแต่งที่ปากกระทงให้มีความงดงามมีกระจัง มียอดแหลมตามศิลปะแบบไทย ๆ ”

“ พิธีบายศรีสู่ขวัญหรือหลายท้องถิ่นในภาคอีสาน จะเรียกว่าสู่ขวัญหรือสูดขวัญ ตามความเชื่อของคนไทย เชื่อกันว่าคนที่เกิดมามีขวัญประจำกายมีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาขวัญเป็นเหมือนพี่เลี้ยงที่คอยดูแลประคับประคองชีวิตคอยเลี้ยงดู และติดตามไปทุกหนทุกแห่ง เป็นสิ่งไม่มีตัวตนคล้ายจิตหรือวิญญาณแฝงอยู่ในตัวคนและสัตว์ ซึ่งขวัญตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่าในร่างกายเรามี 2 สิ่งรวมกัน คือ ร่างกายและจิตใจหรือขวัญ ”

» โอกาสในการจัดพิธีกรรม

- การสู่ขวัญในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิต
- การสู่ขวัญในการเซ่นสรวง
- การสู่ขวัญสะเดาะเคราะห์